

Він вже так давно сидить на гранітних п'єдесталах та висить в рушниках на стінах шкільних кабінетів, що вже певне й забув, як колись носив єнотову шубу та кохав 15-ти річну натурницю. Але ми нагадаємо.

Отже, Тарас Шевченко. Він же “пророк”, “кобзар” та “духовний вождь українського народу”.

Шевченко народився 9 березня 1814 року в селі Моринці, що на Черкащині, в сім'ї кріпака. Потім виріс, з кріпацтва звільнився, вступив до Петербурзької академії мистецтв, став художником і поетом, відбув заслання, повернувся і помер у віці 47 років.

Але це ми, хочемо чи не хочемо, знаємо зі школи. А сьогодні ми поговоримо про те, чого в школі нам про Шевченка не розповідали.

Відомим Шевченко став ще за життя, його вірші переписували і передавали один одному, він був частим гостем Петербурзьких мистецьких салонів та мав багато друзів серед художників та літераторів. Шевченко був епатажним, любив розказувати анекдоти і випивати в хорошій компанії. Він прожив коротке, але дуже насичене життя. А нижче кілька “не шкільних фактів” з його біографії.

1. Шевченко-нездара

Навіть якщо долею вам накреслено стати великим поетом, все одно знайдеться хтось, хто повідомить вам, що ви геть ні до чого незугарні. Ще будучи дитиною малий Шевченко втік в сусіднє село Тарасівку до дядька-маляра аби той навчив його малювати.

“Він подивився уважно на мою ліву руку і відмовив мені навідріз. Він заявив мені, на мій великий жаль, що в мене немає здібностей ні до чого, ні навіть до шевства або бондарства” (з листа Шевченка до редактора “Народного читенія”).

Але Шевченко не здався і, бачте, має тепер пам'ятники по всьому світу. Готовий вам мотиватор.

2. Згадка про перше кохання у віршах

“Мені тринадцятий минало.

Я пас ягнята за селом.”

Цього ви не можете не пам'ятати. А пам'ятаєте, як його малого прийшла втішити дівчина, що саме була поруч?

“А дівчина

При самій дорозі

Недалеко коло мене

Плоскінь вибирала,

Та й почула, що я плачу.

Прийшла, привітала,

Утирала мої сльози

І поцілувала”

Це була подруга дитинства і перше кохання Тараса Григоровича – Оксана Коваленко. Шевченко часто згадував Оксану в своїх творах. Перше кохання є перше кохання. Якщо ви це знали, значить вам більше пощастило з вчителькою української літератури, ніж нам.

3. Міф про царицю і викуп з кріпацтва

Ви знаєте, що Шевченка викупили з кріпацтва в 1838 році за 2500 карбованців. Це були величезні гроші і їх нібито дала сама імператриця. Втім, це не зовсім так.

Гроші мали назбирати в лотереї, що її проводила імператриця в своєму палаці на святвечір 24 грудня 1837 року за ініціативою друзів Шевченка. В лотереї розігравали різні кришталеві та порцелянові речі привезені з Петербурських казенних заводів, а також портрет Василя Жуковського, поета та вихователя молодого царевича, роботи Карла Брюллова. Але врешті виявилось, що цариця, її донька та син разом сплатили за лотерейні квитки всього 1000 карбованців. Решту грошей, скоріше за все, довнесли друзі Шевченка – Брюллов, Жуковський та Віельгорський.

4. Шуба і вечірки

Молодий Шевченко був тим ще франтом. З легкістю витрачав гроші на красивий і модний одяг, любив білі парусинові костюми і якимось гонорару навіть купив собі єнотову шубу. Нелегка доля талановитого молодика робила його страшенно популярним в петербурзьких домах.

Його друг по Петербурзькій Художній Академії Іван Сошенко, з яким Шевченко ділив квартиру, в своїх спогадах писав: "...Тарас мій частенько став роз'їжджати по вечорах. Він, як то кажуть, увійшов у моду; його приймали скрізь як диковинку. Він став гарно вдягатися, навіть з претензією на фронтівство, словом, у нього вселився світський біс". От вам і сумний кріпак.

5. Тарас Шевченко

Ще будучи студентом Академії, Шевченко закохався в свою 15-ти річну натурницю Амалію Клоберг. Вона була донькою хазяйки квартири, в якій Шевченко жив разом із Сошенком. В 1839 році Шевченко навіть написав її портрет і підписався "Чевченко". Амалія не могла правильно вимовити прізвища художника і на догоду їй він підписувався так, як вона вимовляла. З листів Шевченка до друзів так і не зрозуміло, чи зізнавався він Амалії в своїх почуттях, і чи мав поет з дівчиною якісь стосунки.

6. Шевченко писав російською

Вам у школі не здавалось, що портрет суворого Шевченка, що висів над дошкою в кабінеті укромови ніби промовляє до вас: "А ти говориш на перерві російською?!" І ставало, як мінімум, страшно і трошки соромно. Але Шевченко і сам писав російською мовою. Його найвідоміші російськомовні твори – віршована повість "Слепая" та прозова "Невеста".

В книзі "Спогади про Т.Шевченка" Андрій Козачковський, друг поета, пише, що російськомовні твори Шевченка "зразок неповторного, що не вдалося Основ'яненку, мистецтва передавати місцевою російською мовою побут України з цілковитим дотриманням зворотів рідної мови і народного характеру дійових осіб".

Сам Шевченко вважав, що пишатися тут особливо нічим.

"Переписав оце "Слепую" та й плачу над нею. Який мене чорт спіткав! За який гріх, що я оце сповідаюсь кацапам черствим кацапським словом", – написав він у листі до Якова Кухаренка у 1842 році.

7. Голе селфі

Для нас Шевченко-поет затьмарив Шевченка-художника. А виявляється, до наших днів дійшло понад 800 картин і малюнків Шевченка. А якось Шевченко навіть намалював жартівливий автопортрет, на якому зобразив себе голим. Малюнок довго був заборонений цензурою, ну бо хто це малює голих кобзарів!

8. Не пийте зі священниками

Кажуть, Шевченко був охочий до випивки. Але справа в тому, що це всі навколо хотіли з ним випити. Якось в 1859 році Шевченко приїхав до Києва. Шевченко вже тоді був такий популярний, що кожен прагнув похвалитися близьким знайомством з ним. Священик Троїцької церкви отець Єфим та його товариш купець Балабуха теж взялися приїжджого поета розважати. Захопивши цілу батарею пляшок (так пише в своїх спогадах про Шевченка Михайло Чалий), друзі повели Шевченка за Дніпро і пили півночі. Тарас Григорович хотів і заночувати на березі, але священик заволик його до себе додому, закрив ворота і не випускав аж до 8-ої ранку. В знак протесту дещо нетверезий Кобзар відмовився залишатися в кімнаті і спав просто у дворі біля воріт. На ранок друга з полону визволив Сошенко.

9. Шевченко та Куліш: чоловіча дружба

Пантелеймон Куліш і Тарас Шевченко були друзями. Разом співали, малювали і навіть ловили рибу. Тільки Куліш недолюблював Шевченка за його цинізм, а Шевченко Куліша – за аристократичність. Власне Куліш нібито і розпустив чутки про те, що Шевченко пияка. Так стверджує літературознавець Богдан Тихолоз. Зносили один одного літератори за талант. От вам і міцна чоловіча дружба.

10. Ромовий щоденник

Улюбленим напоєм Шевченка був ром. В ті часи ром привозили лише з-за кордону і задоволення це було не з дешевих. Та що там – і зараз недешево любити ром.

“Не дешево, зате смачно” – мабуть, сказав би нам Шевченко і налив би по скляночці. Гріх же не випити за 204ий день народження великого поета і художника. За таке нас би навіть Куліш не засудив.